

Tijdingen van het

Sint-Nicolaasgenootschap

Driemaandelijks tijdschrift van het SNG-Vlaanderen vzw en het SNG-Nederland jg. 30 nr. 1 (jan.- maart 2019) P802140

Dressuurpiet houdt van het paard van de Sint

Colofon

Prijs / Jaarabonnement - Vlaanderen

Jongere t.e.m. 25 jaar € 10 /
Buitenland € 15
Gewoon lid € 15 / Buitenland € 20
Per gezin € 25 / Buitenland € 30
Steunend Lid € 30

Betalingen Vlaanderen

Rekening: BE89 9794 3495 6085
Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen

Prijs / Jaarabonnement - Nederland

Per nummer € 6,50
Met machtiging € 25,00
Zonder machtiging € 27,50

Betalingen Nederland

Rekening: NL60 INGB 0009 3989 19
t.n.v. penningmeester SNG-Nederland
o.v.v. lidmaatschap en naam

Secretariaat SNG-Vlaanderen vzw

Raf Rumes
Tel. en fax +32 (0) 3 776 55 62
Secretariaat@sngvlaanderen.org
www.sngvlaanderen.org

Secretariaat SNG-Nederland

André Scheltes
Tel. +31 (0) 6 19870770
Secretaris@sngnederland.nl
www.sngnederland.nl

Redactiesecretariaat SNG-Vlaanderen vzw

Jos Daems
Tel. +32 (0) 496 04 38 35
jos.daems@sngvlaanderen.org

Redactiesecretariaat SNG-Nederland

André Scheltes
Tel. +31 (0) 6 19870770
Secretaris@sngnederland.nl

V.U. Vlaanderen - Geert Vandenhende

St.-Gillisbaan 83 B-9100 Sint-Niklaas
geert.vandenhende@sngvlaanderen.org

V.U. Nederland - Jan van Wijk

janvanwijk@sngnederland.nl

Iedere auteur is verantwoordelijk voor
zijn of haar bijdrage.

Afgiftekantoor

Sint-Niklaas 1

Vlaanderen
verbeelding werkt

Inhoud

Sintperiode biedt een pak afwisseling	blz. 3
Kaat De Block: kinderstadsdichter van 2018	blz. 7
Algemene ledenvergadering	blz. 8
Sint vulde kousen van Democrietische dichters	blz. 9
In gesprek met ... Philip van Daele en Erika de Neef	blz. 15
Ontmoeting Met Nikolaus langs de blauwe Donau	blz. 17
Een droevig klaaslied	blz. 21
De staf	blz. 22
De mijter	blz. 23
Ex libris van Henk Blokhuis	blz. 24

MERTENS

AUTOCENTER
WAASLAND

Vertrouwen in Merken, Techniek en Service

Audi

Volkswagen

ŠKODA

Europark-Zuid 1-2, 9100 Sint-Niklaas
Telefoon: 03 760 17 27
www.garage-mertens.be
www.facebook.com/mertensvolkswagen

**DE WASE
BOEKHANDEL**

Grote Markt 34
9100 Sint-Niklaas
Tel. 03 776 01 68
Fax 03 766 18 48
E-mail:
de.wase.boekhandel@skynet.be
www.dewaseboekhandel.be

**O
P T
I E K**

33

Hofstraat 61 - 9100 Sint-Niklaas
Tel. 03 776 50 10

Openingsuren: Ma 14u00 tot 18u30
Di-Vr 9u00 tot 18u30
Za 9u30 tot 16u00

W.De Witte - De Cauwer

Oostjachtpark 16

9100 Sint-Niklaas

Tel: +32 3 766 01 00

Fax: +32 3 766 38 04

Sintperiode biedt een pak afwisseling

Ook de voorbije weken tussen 12 november en 6 december 2018 bracht de Stad van de Sint ontzaglijk veel animatie en vertier met Sinterklaas als fil rouge. En het Sint-Nicolaasgenootschap was in de mate van het mogelijke op zowat alle verschillende fronten aanwezig.

Natuurlijk draaide onze activiteit vooral rond het klaarzetten, openstellen en opruimen van ons aller Huis van de Sint. Ook voor het vijftiende jaar dat het pand in de Stationsstraat werd opengesteld mochten wij ruim 35.500 bezoekers verwelkomen. Dat staat voor de moedigen die al die bedrijvigheid van begin tot eind meemaken natuurlijk garant voor een pak plezier. Het vele werk moet inderdaad gedragen worden door meestal te weinig handen al kan SNG-Vlaanderen zich nog gelukkig prijzen dat er dan toch meestal op de valreep nog voldoende vrijwilligers opstaan. De algemene indruk was overigens dat deze editie van het Huis toch wel zonder noemenswaardige of onoverkomelijke problemen verliep. De kwaliteit van de Zwarte Pieten werd zowat over het algemeen geprezen en vooral de schoolbezoeken vielen eens te meer in goede aarde. Bij dit alles viel het trouwens op dat nogal wat klasgroepen hun bezoek aan het Huis koppelden aan diverse activiteiten die in het kader van de Stad van de Sint gelijktijdig werd aangeboden. Zo scoorden de knutselateliers en de zoektocht specifiek voor het kinderpublik erg goed hetgeen voor het nodige animo zorgde in de binnenstad.

De ontvangst van onze Goedheiligman verliep daarentegen ietwat in mineur omdat het uitzonderlijk niet mogelijk was op een zondag. Toch wilden de organisatoren zoveel mogelijk het traditionele concept behouden en zou er na een sterk gereduceerd "kindermarkt" en optreden van The Peatles Sinterklaas met zijn gevolg op de Markt verschijnen.

Zwarte Piet verraste de kinderen op de Winterkermis.

De opkomst voor Sint in de Piste was overigens, gespreid over twee volledige weekends, zeer groot en mag als één van de paradepaardjes in heel de lijst van Sint-activiteiten vooruitgeschoven worden. Onze literaire en ludieke Sinterklaasavond op de vooravond van 6 december kende eens te meer een pittige belangstelling in Kasteel Walburg. Ceremoniemeester Luc Vermeulen had een programma samengesteld rondom de Sint op het eind van Wereldoorlog I. Zonder afbreuk te doen aan de andere omringende acts genoot het verhaal “Sinterklaas in de groote oorlog” van de hand van Elverselenaar Alfons Lefebure heel wat aandacht en bijval. Gelezen door Didi Rumes en een goed geïnspireerde Steven Van Peteghem waren alle aanwezigen enthousiast. Enkel jammer dat dit heel eigen verhaal nu al in extenso naar voren werd gebracht.

Moe maar gelukkig waren de meeste bestuursleden van het Sint-Nicolaasgenootschap nadat onze patroon van de stad terug huiswaarts keerde. Het lijdt echter geen twijfel dat iedereen een goed gevoel overhield aan deze superdrukke periode en eigenlijk nu al uitkijkt naar begin november 2019, het moment dat alles opnieuw begint!

Marc Naudts

1 Het ontvangstcomité op onze Sinterklaasavond verraste elke bezoeker.

2 Didi en Steven lieten ons genieten van het oorlogsverhaal.

3 Een emotionele gebeurtenis, is het sluiten van het Huis van de Sint.

de zon verdwijnt
de dag voorbij
de nacht begint
voor jou en mij

vol zenuwen in bed
sluit ik mijn ogen
blijf hoopvol geloven
want jij komt
vannacht

de zon verdwijnt
de dag voorbij
een droom
als knuffel dicht bij mij

Kaat De Block

Het Sinterklaas gedicht van de kinderstadsdichter van Sint-Niklaas 2018

Kaat De Block: kinderstadsdichter van 2018

Kaat De Block, de nieuwe kinderstadsdichter van Sint-Niklaas werd als laureate verkozen uit meer dan 50 inzendingen. Wat me wel verbaasde was dat van de vijf genomineerde kandidaten er vier uit Sinaai kwamen, waaronder Kaat.

Op zaterdag 24 november om 11 uur bracht Kaat in het Huis van de Sint op poëtische wijze hulde aan Sinterklaas.

Een volle theaterzaal genoot van de speelse tekst die niet alleen viel in de smaak bij de vele toehoorders, maar ook als muziek klonk in de oren van de Sint.

En van muziek gesproken, Kaat die houdt van dansen, piano spelen en het schrijven van tekstjes en gedichten stond er die middag niet alleen voor. Het Kinderkoor Mozaïek onder leiding van Bernard Foubert gaf een feestelijk tintje aan deze bijzondere ontmoeting. Met trots publiceren wij op de pagina hiernaast het mooie gedicht van Kaat.

Jos Daems

Algemene ledenvergadering

Op zaterdag 26 januari 2019 werd in Montfoort de Algemene Ledenvergadering gehouden van het Sint-Nicolaasgenootschap Nederland. Met het eerste couplet van het lied “Uit de schemer van de tijden” opende voorzitter Jan van Wijk de bijeenkomst. In zijn openingswoorden ging hij in op het ontvallen van een lid en het overlijden van praktiserende Sinten en Pieten. De voorzitter constateerde dat het nog nooit zo druk is geweest voor de jaarlijkse, officiële vergadering. Immers, de namen en handtekeningen van maar liefst 28 leden stonden op de presentielijst. Hij maakte de opmerking, dat de grote belangstelling hem de indruk gaf dat er wat te halen viel ...

André Scheltes las, zoals gebruikelijk, staande het jaarverslag van de secretaris voor. Op gevatte wijze stond hij stil bij heel wat bijzondere gebeurtenissen en vooral bij het vieren van het 25-jarig bestaan van het genootschap.

Vervolgens was het woord aan de weer bijna geheel herstelde Arie Kornegoor. De penningmeester lichtte het financieel verslag over het jaar 2018 toe. Ook werd melding gemaakt van de positieve bevindingen van de kascommissie, welke door Bert Jansen en René Klaassen was gevormd.

De bestuursverkiezing was snel verlopen, want zowel Arie Kornegoor, als Jeanette van Muijden en André Scheltes werden bij acclamatie herkozen. Met de toetreding van Marcus Vankan is het aantal bestuursleden uitgebreid naar zes. Dit is gebeurd om de continuïteit van het bestuur beter te waarborgen. De voorzitter dankte de leden voor het gestelde vertrouwen.

Na de pauze blikte Jan van Wijk even terug naar het afgelopen jaar met het grootse, zilveren jubileum. Daarna stipte hij enige onderwerpen aan in de vragende zin, als “Wie willen wij zijn?”, “Een vriendenclub of meer?”, “Hoe gaan we om met een vergrijzend ledenbestand?” en “Hoe gaan we onze expertise verder uitdragen?” Verder zei hij dat het Vlaamse genootschap dit jaar 30 jaar bestaat. Ook maakte hij melding van de activiteiten, welke op de agenda staan in 2019: de dag van Sint in Beeld, de Nicolaasroute en de Genootschapsdag. In 2019 wordt ook het huishoudelijk reglement, daar waar nodig, aangepast en in 2020 ter goedkeuring aan de leden voorgelegd. Hierna werd de begroting voor 2019 besproken en vervolgens goedgekeurd. Jan van Wijk vertelde ook en dit in navolging van de ledenvergadering van een jaar geleden, dat 2019 zijn laatste jaar is als voorzitter van het genootschap. Hij heeft dan tien jaar in het bestuur geparticipeerd, namelijk een jaar als vicevoorzitter en negen jaar als voorzitter.

Aan het eind van de bijeenkomst werd aan elke bezoeker een flesje met Manna uit Bari overhandigd. Tot besluit werd het glas geheven op het jaar 2019.

Jan van Wijk

Sint vulde kousen van Democrietische dichters

Tot dusver zijn er maar bitter weinig sinterklaasgedichten uit de 19e eeuw aan het licht gekomen. Frits Booy publiceerde een gedicht uit 1824 van de dichter Jan van Walré voor diens nichtje bij een onsmakelijke surprise. Zelf werd ik gewezen op een gedicht van dezelfde aard voor een rechter in Doesburg uit plm. 1885 dat zich bevindt in het Regionaal Archief te Leiden (zie: Tijdingen jg. 29 nr. 3). Daar trof ik ook een kladje aan van een sinterklaasgedicht uit de tijd dat Lodewijk Napoleon als koning over ons land heerste, geschreven door C. v.d. Reijden, lid van het dichtersgenootschap Democriet te Leiden. Dit was niet een gedicht bij een cadeau, maar bedoeld om op sinterklaasavond voorgelezen te worden. Deze dichter was echter ook lid van het gelijknamige genootschap te Haarlem, het voorbeeld van de Leidse club. Dit feit bracht mij ertoe om in de Spaarnestad te gaan zoeken en wel in Teylers Museum. Daar is het archief van het Haarlemse dichtersgezelschap Democriet na zijn opheffing in 1869 gedeponneerd.

Jan van Walré
Haarlem 1759 - 1837

Toen ik daar heb mogen snuffelen, werd ik bijzonder aangenaam verrast door de vondst van tientallen gedichten, geschreven tussen 1811 en 1848, die in veel gevallen geschreven werden ter begeleiding van een geschenk. We focussen ons in dit artikel op de oudste. Tot op heden zijn er geen sinterklaasgedichten van die categorie van een vroegere datum aangetroffen! Weliswaar draagt het oudst bekende sintgedicht uit 1647 de titel *St. Nicolaes Gift*, maar daarin presenteert de dichter zichzelf als het cadeau, waardoor het in feite een liefdesgedicht is. De Democrietische gedichten zijn dus zeker de moeite waard om eens goed bekeken te worden.

Over Vondel en kousen voor presentjes

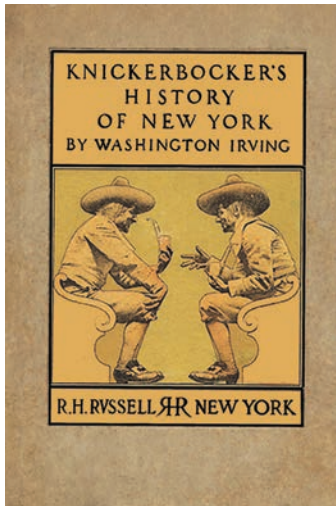
Maakt dat men schatert om gebreken, om zorgen en om zotheid lacht. Dit citaat uit het tweede gedicht uit het 'Gouden Boek' met verzamelde gedichten uit 1811, geschreven door Izaak van Westerkappel, alias Jan van Bellen, geeft goed de kolderieke aard van het genootschap weer. De dichters waren gek op feesten. Zo vierde men sinds 1807 op elke verjaardag van het dichtgenootschap een ridderfeest. Zodoende gaf men elkaar ook de titel ridder. Men vond het kennelijk grappig om in 1811 eens het St. Nicolaasfeest te gaan vieren. Blijkens het eerste gedicht, van de hand van de Grootmeester – een term aan de vrijmetselarij ontleend –, was de leden verzocht hem een kous te zenden:

*De Heilige Niklaas is gewend
Voor ieder kind iets zoets te rijden,
Dat tijdig zijne kousen zendt.*

Is dat niet frappant! Kinderen zetten van oudsher toch hun *schoen*! Grootmeester Rotgans, het alias van de doopsgezinde boekhandelaar / uitgever Adriaan Loosjes Pz., zou heel misschien het idee ontleend kunnen hebben aan de Amerikaanse schrijver Washington

Adriaan Loosjes alias Rotgans (1761 - 1818)

Irving die in 1810 op satirische wijze gebruiken van de Nederlandse kolonisten beschrijft in *Knickerbockers history*. Volgens hem hangen hun kinderen hun kousen bij de schoorsteen op sinterklaasavond "*which stockings is always found in the morning miraculously filled.*"

Een andere reden zou kunnen zijn, dat kousen een erotisch symbool zijn, althans in de 17^e eeuw. De dichters van Democriet waren niet vies van dubbelzinnigheid. Niet voor niets dichtten zij onder een pseudoniem. Het gedicht uit 1815 kan dit argument staven. Daarin vertelt de grootmeester, hoe hij door de Sint via de schoorsteen op het dak wordt geleid, waar hij aan het blote been van elk der negen muzen een kous van een van de dichters schuift. Het zou daarom Democrietische humor kunnen zijn om geen schoenen, maar kousen door de Sint te laten vullen.

Ter illustratie van het sinterklaasgedicht uit 1815, maakte Adriaan van der Willigen een prachtige aquarel.

Op de schoorsteen is een kleine tempelberg te zien, waarop de negen muzen als muizen (!) zijn weergegeven, elk met een door de Sint geschonken kous. Dit is een mooi staaltje van Democrietische humor. Ook het vliegende paard Pegasus ontbreekt niet. We zien Focquenbroch als Sint-Nicolaas naar dat schouwspel kijken. Hij was in 1815 Grootmeester en schreef in die hoedanigheid dat jaar het sinterklaasgedicht en schonk ieder een cadeautje. Het feest vond plaats ten huize van P. Langendijk, het alias van Johannes Radeker.

Het feit dat de grote 17^e-eeuwse dichter Vondel een kousenwinkel had, zou ook de literaire aanleiding kunnen zijn om voor kousen te kiezen.

Joost van den Vondel
(1587 – 1679)

Rotgans opent namelijk zijn gedicht met:

*Was 't Vondels lot, dien bol der bollen,
voor wien nog elk zijn hoedje ligt,
om koussen af en op te rollen,[...]
't Was Gewis die grote man had smart.
Wanneer men 't dichten heeft in 't hoofd,
En koussen voor zig neer ziet leggen,
O vrinden! 'k had dit nooit geloofd,
Maar 'k heb ik heb*) het nu ondervonden, *) Herhaling foutje van de kopiist.
Toen Gij, o Democriets geslagt,
Me een aantal koussen hebt gezonden,
[En dan volgen de reeds geciteerde regels over Sint Niklaas die kousen vult.]*

Voor u heb 'k Sint Nikolaas gesproken,
 Die zoete, goede kinders zijt,
 Ziet nu, wat of hij heeft gereeden,
 Het komt toch eens al is 't wat spae*),
 Elk zij nu met zijn deel te vreedden,
 Komt een voor een bij u Pappa
 Elk naar zijn Democrietsche jaren
 En wijl hij zijne gift ontvangt
 Zal 'k de beduidenis verklaren
 Van 't klein present dat hij verlangt,
 Het geen Sint Nikkel kwam te rijen
 Hoor 't geen hij onder 't smakken sprak
 Toen hij bijoux of lekkernijen
 Smeet in uw koussen uit zijn zak.

*) = laat

Santa Claus vult sokken

Wat voor gedichten in het Gouden Boek van 1811?

Na bovenstaand gedicht volgen er nog 24. Tien dichters stuurden een vers mee, toen ze de grootmeester hun kous deden toekomen. Vier dichters deden dat niet. De overige 14 gedichten verklaren 'de beduidenis' van 't klein present' en gaan in op persoonlijke hebbelikheden. Het heeft er alle schijn van dat ze uit de pen vloeiden van de grootmeester.

Begeleidend gedicht

Het meest originele gedicht bij het sturen van zijn kous vind ik dat van Crous, pseudoniem van de dichter Jan van Walré (1759 – 1837), die we al in de inleiding tegenkwamen! Het bestaat uit 41 regels die elk uit slechts drie lettergrepen bestaan. Het werd in twee kolommen genoteerd:

Deze kous	Haast verkocht
Als wat ous*)	⁵ Door broer Crous
Aan een Smous *)	Opgezocht
Wordt / naar luidt	²⁵ Op het Feest
Van 't besluit	Dat zal zijn
Rein en schoon	Voor den Sint
¹⁰ Voor den troon	Kindervrind; -
Van de grap	Voor den Baas
ridderschap	³⁰ Nikolaas
Aangebôon	Tolentijn,
Aan den Sieur*)	Door Eugeen
*)= Monsieur	IV (Zoo 'k meen)
¹⁵ Commandeur	Heiligheid
Om een Gift;	³⁵ Toegezeid; -
't Zij in schrift;	Door elkéen,
't Zij in goed;	Paapsch of niet,
't Zij in zoet;	Aangebeen; -
²⁰ Of van hout;	Wiens gebied
Of van Goud;	⁴⁰ Democriet
Of in stof	Zelfs ontziet.
Of in geest	Haarlem, den 4 Decemb. 1811
Fijn of grof;	

Jan noemt in zijn gedicht Nicolaas van Tolentijn (sterfdag 10 september en niet 6 december) die ongeveer duizend jaar later leefde dan Nicolaas van Myra. Die verwarring zien we ook in enkele sinterklaasliedjes, zoals *Sint Niklaas van Tolentijn Breng een koekje, lekker en fijn*. Van Walré had het goed dat paus Eugenius IV Nicolaas van Tolentijn heilig heeft verklaard (in 1446).

H. Nicolaas van Tolentijn

Gedichten bij een geschenk

Na de kousen in ontvangst te hebben genomen, krijgt elk der ridders van Democriet een kleinigheid van Sint Niklaas in zijn kous, vergezeld van een toepasselijk gedicht. Tijdens de bijeenkomst op 24 (!) december krijgt ieder zijn cadeau plus een gedicht. Volgens de notulen verliep dit onderdeel van de avond als volgt:

*[..] Rotgans komt met een bakje waarop de gevulde koussen leggen, binnentreeden
Als Grootmeester zet hij zich neer, en deelt nu de St. Nicolaas geschenken uit aan de Leden.
Al de Leden ja de Gasten zelfs krijgen iets, met een Vermaning of aanspraak daarbij
Le Secrétaire perpetuel uitgezonderd (Hij had geen Kous gezonden) staat geheel bedrukt dat
is ver van blij
de kindertjes bedanken St Nicolaas hartelijke voor den hun toegebragte Zegen.*

Middels een bloemlezing gaan we de sfeer van die poëzie proeven.

Eerst kijken we wat Jan van Walré in zijn kous vond:

*Voor u ook Democritisch Baasje
Voor U in Uwen zijde kous
Vindt Gij een lekker spekkelasie
Beschouw 't met aandacht vrij, o Crous!
Het is geen Ezel of geen Schaapje
Geen Varken of geen Elefant
O Neen! het is een aapje
Ontvang het met een dankbre hand
't Zegt tot u, vrolijk van manieren
Nabootsen Broertje geef men vrij
Als 't valt in redeloze dieren
Den schampren naam van aperij,
Maar 'k wil die scheldnaam mij gedogen
Daar niemands lofkreet hoger gaat
Dan die van hem die na te bootsen
Op 't schouwtoneel als gij verstaat.*

Klaarblijkelijk ontvangt hij speculaas in de vorm van een aapje en wordt hem gezegd dat naäpen / nabootsen zo slecht nog niet is. Zou dat slaan op het feit dat Jan een verdienstelijk tekenaar was en op die manier de werkelijkheid nabootste?

Focquenbroch, (= Jean Matthieu Guépin, Waals makelaar en commissionair in effecten), moest dit gedichtje aanhoren:

*Vriend Fock in het menschen kleurig kousje
Dat nooit zich om uw beenen sloot
Maar 't geen ge als een behendig smousje
Ontknarpt *) aan kind of echtgenoot
Vindt Gij een klein en aardig zweepje
Gij vraagt misschien waartoe dat dient
Wel aan! ontrol dan maar het greepje
En leer 't gebruik er van, o vriend!
Dit zweepje wordt aan Fock gegeven,
Op dat zijn Pegasus*) voordaan**)
Valt hij wat lui, word voortgedreven
En draaf in plaats van stil te staan.*

*) afhandig maakt

*) = vliegend paard (Griekse mythologie)

**) = voortaan

Focquenbroch

Grappig is dat Focquenbroch in 1815, als hij zelf grootmeester is, het zweepje schenkt aan drie dichters die in dat jaar geen kous hadden gestuurd.

Overigens kreeg Jan Zoet 2us (= Cornelis Gerlings; archivaris van Democriet en kopiïst; gereformeerd; procureur en notaris) in 1811 ook een zweepje. Hij krijgt orders wanneer hij dat moet gebruiken: *Niet als hij Zijne Majesteit / Als Gard' Honneur komt binnenhalen* (Een Gard' Honneur is een lid van Napoleons ereleger; dit is de enige verwijzing in alle 24 gedichten naar de politieke situatie van toen!). Wel krijgt hij het om een andere, glasheldere reden:

*Den kopiïst van Democriet
Bij wijlen zulk een loomen schrijver
Zweep Vader, Zoet soms lustig voort
Zoo word door zijn vernieuwden ijver
Het gouden boek weer eens accoord.*

Jan Zoet 2us

Klaas Rigterink
(Wordt vervolgd)

~~~~~

Sinterklaas is spiklasie aan 't bakke
Het ochtend- en avondrood in de Sintperiode
(weerspreuk - Limburg)

In gesprek met ... Philip Van Daele en Erika De Neef

Jos Daems en ik gaan naar de rand van de stad Sint-Niklaas en komen aan bij het huis van Philip Van Daele en Erika De Neef. Als wij naar de voorgevel van de woning kijken, valt ons een bijzonder kunstwerk op, namelijk een grote ballon met daarin verwerkt Sint-Nicolaas en dit allemaal in de kleuren van de stad. Onder de afbeelding van de twee grote, jaarlijkse feesten in Sint-Niklaas staan de Latijnse woorden "Sancti Nicolai per aerem". Ook hier gaat de Heilige Nicolaas door de lucht. Hun gevel is werkelijk het gehele jaar in Sinterklaasstemming. Vervolgens bellen Jos en ik aan en worden we van harte welkom geheten door Philip en Erika.

Het gesprek met Philip en Erika kan niet al te luidruchtig plaatsvinden, want hun twee kinderen zijn nog op en zij hebben nog Nicolaasdromen. Overigens Jos en ik hebben deze nog steeds ... Philip en Erika vinden het een enorm groots genieten nu hun kinderen in de juiste leeftijd voor de Sint zijn. In deze kostbare jaren is het meemaken van het Sinterklaasfeest een zeer intens beleven.

Erika vertelt, dat zij afkomstig is uit de regio van Aalst en wel uit de plaats Herdersen. In deze deelgemeente van Aalst is zij opgegroeid met veel eerbied voor Sint-Maarten. Door de kennismaking met Philip en de verhuis naar Sint-Niklaas is bij haar Sint-Nicolaas op de eerste plaats gekomen. Vanaf 2006 is Erika, als Zwarte Piet, jaren actief geweest in het Huis van de Sint en wel tot haar eerste kind ter wereld kwam. In het mooie Huis van de Sint heeft zij op doordeweekse dagen leerlingen van scholen begeleid en in het weekeinde was zij de rechterhand van de Goedheiligman. Zij zegt ook als figurante een bijdrage als Zwarte Piet te hebben geleverd in de film "Zot van A". Zij is van plan de Sint in zijn huis weer te gaan assisteren als de kinderen nog wat groter zijn. Philip zegt het heel tof te vinden als Sint-Nicolaas weer in de stad komt. Hij geniet daar elk jaar met volle teugen van. Ook is hij trots als Erika de Sint helpt. Sinds 2006 zijn Philip en Erika bij het Sint-Nicolaasgenootschap aangesloten en zij wonen graag de Sintactiviteiten bij. Terwijl Philip en Erika dit vertellen, zitten zij op de bank en Jos maakt enkele foto's van dit bijzonder mooie tafereel.

De jaarlijkse periode met Nicolaas en zijn Zwarte Pieten ervaren Philip en Erika als heel waardevol. Vanaf de Dag van de Sint tot en met 6 december is het zo'n mooie tijd. Het hele huis van Philip en Erika is in deze weken opvallend versierd. In alle kamers, tegen de ramen en op de muren is het Sint en Zwarte Piet. En dan buitens-

huis ... Het circus met "Sint in de Piste" en het "Huis van de Sint" vinden zij mooie hoogtepunten in de stad. Elk jaar gaan Philip, Erika en hun twee kinderen erheen. Philip zegt dat hij de voorstellingen in het circus als heel professioneel ervaart en roemt de acts van wereldklasse met daaromheen mooie verhalen. Ook van grote klasse is het "Huis van de Sint". Zowel dit huis als het circus geeft zoveel, welkome, warme uitstraling. Erika vertelt, dat zij de sfeer het meest belangrijk vindt in de Sinterklaastijd. Philip en Erika bezoeken ook elk jaar de Literaire en Ludieke Sinterklaasvond op 5 december. Zij laten zich elk jaar aangenaam verrassen door het bijzondere programma van de avond.

De echte Sint en Zwarte Pieten komen ook elk jaar bij hen op familiebezoek. De hoge, Spaanse gasten komen steeds in het weekeinde vóór 6 december. Deze gebeurtenis leggen zij vast met foto's. Even later komt er een dik boek op tafel en Jos en ik mogen erin bladeren. Jos en ik mogen het Jaarboek 2018 zien. Het dikke boekwerk staat vol foto's van het bezoeken van de Sintactiviteiten. Het voelt voor hen als een geschenk voor altijd. Vervolgens krijgen Jos en ik een aandenken, namelijk een metalen plaatje met daarop weergegeven een ballon met Sint-Nicolaas. Het is toch wel opvallend dat de kracht van de Sint, op deze sneeuwrijke dag in januari, ook van zich doet spreken.

Philip en Erika, hartelijk dank voor het gesprek en ... nog lang genieten van de mooie Sint-Nicolaastijd.

Jan van Wijk

Door het luchtruim van Sint-Niklaas.

Ontmoetingen met de Sint

Met Nikolaus langs de blauwe Donau

Wanneer je de Donau afvaart richting Zwarte Zee, zult je snel ontdekken dat dit een van de mooiste stromen van Europa is. Ook voor de Nicolaasfan, is dit een rijk en weinig ontgonnen gebied, en dit is niet uitzonderlijk als men weet dat Nicolaas de patroonheilige is van de schippers, matrozen en vlotters. Dit laatste niet ongevaarlijk beroep, is volledig verdwenen. Sinds kort kan je wel als toerist terug een vlotvaart boeken op de Donau. Wij wisten dat er langs de waterkant een en ander kon ontdekt worden in verband met Nicolaas. Als we spreken van een veelvoud aan Nicolaïana in deze regio is dit geenzins overdreven.

Ardaggermarkt (Strudengau Oberösterreich)

Sint Nicolaas is patroon van de reizigers en zo bleek het ook die dag.

De Nikolauskerk van Ardaggermarkt bleek onvindbaar, even halt houden aan de rand van de weg om te overleggen en op dat moment komt er een krasse zeventiger naast ons gereden. Zoekt U wat? Jazeker de Nicolaaskerk – kom ik zal voorrijden. Links, rechts, bergop, bergaf en plots stond ze daar, Eenzaam en verlaten op een heuveltop met een uitzicht van 360° en omgeven door groene heuvels.

De brave man bekijkt met ons de situatie: de kerk gesloten. Geen nood, met ons tweetjes in zijn oud Golfje op sleuteljacht, tot bij een bekende dame, pech ook geen sleutel. Samen met deze vriendelijke Frau ... verder op zoek, met succes. Samen rijden we terug bergop, waar een geduldige ega mij als verloren beschouwde, ik was bijna 40 minuten van de aardbol verdwenen.

Samen met de sleutel kregen wij de volledige uitleg van de Nikolauskirche die reeds in 1650 werd gebouwd. Te voet vanop de straat komt men na 150 treden, bij het kerkhof en de kerk. Het is een eenbeukige kerk, zeer eenvoudig en niet al te groot. Het hoofdaltaar toont ons een schilderij met Nicolaas, met boek en drie gouden bollen, met op de achtergrond woelige baren en een schip in zeenood, Nicolaas zal hier ook wel helpen. Verder geen Nikolaus te bespeuren.

Buiten is het triest om aanzien, de vierkante witte toren is gedeeltelijk zwart, aangetast door het vocht, wat geen fraai uitzicht geeft. Eigenlijk goed verstaanbaar daar hij langs alle zijden blootgesteld is aan weer en wind zonder enige beschutting in deze open vlakte. Wij konden dit alleen maar beamen met een stevige zuidwester in onze rug.

Grein (Oberösterreich)

Grein is een zeer lieflijk stadje aan de oever van de Donau, de moeite waard om te bezoeken, zeker het oude Stadtstheater, het oudste theater van Oostenrijk is een must. De Sint Aegidiuskerk is een parel van barok. Aan de rechterwand zien we een groot glasraam, zeer kleurrijk met de afbeelding van een mooie Nicolaas in vol ornaat en met verwijzing naar enkele legenden.

Zeker ook een bezoek waard is de "Greinburg" die statig torent boven Grein. Deze immense burcht is nog steeds in het bezit van de Hertogen Von Sachsen Cobourg und Gotha. Van waar kennen we dat nog ??

De vriendelijke dame aan de kassa was op de hoogte van de escapades van deze familie inclusief onze Albert II. Leopold I onze eerste koning was hier een van de burchtheren. Het slot kan dagelijks bezocht worden en aan te bevelen is een bezoek aan de eerste verdieping waar het scheepvaartmuseum van de Donau is ondergebracht.

Niet te verwonderen dat onze Nicolaas hier ook zijn thuisbasis heeft, niet minder dan zesmaal kruiste hij ons bezoek met ondermeer :

- Nicolaas geschilderd op houten paneel uit 1525 (ca 20X60 cm).
- Oude processievaan van de Nicolaasgilde afkomstig uit de kerk van Steyr 1796.
- Een houten gotisch Nicolaasbeeld van een jonge, zittende en baardloze Nicolaas ca 60 cm hoog, volledig verguld met drie gouden bollen staf en boek afkomstig uit het Landesmuseum.
- Achterglasschilderij met zwartgebaarde Nicolaas (ca 20x30 cm).
- Achterglasschilderij met Nicolaas en de drie kinderen in de pekelton wat zeer zelden voorkomt in Oostenrijk. De drie gouden bollen en het evangelieboek ontbreken niet.
- Twee roeispanten, een beschilderd met Nicolaas en Nepomuk, ook een populaire heilige in Oostenrijk en Duitsland, de tweede met een dubbele adelaar.

De Achterglasschilderijen.

Mauthausen (Oberösterreich)

De titel alleen zal je misschien op andere gedachten brengen dan op Nicolaas.

Inderdaad dit is het dorp waar tijdens wereldoorlog II een reuzegroot werkkamp is gebouwd op een heuvelrug een tweetal km buiten Mauthausen.

De reden dat wij hier echter een pauze inlasten, is de geklasseerde Nikolauskirche.

Het is evident dat men aan de oevers van de Donau, Nicolaas heeft gekozen als patroon van de schippers.

De bouwgeschiedenis van de kerk gaat terug tot in de jaren 1200. Na de verwoesting door de Hussiten in de vroege 15^e eeuw, werd de wederopbouw, in laat gothische stijl, begonnen tijdens de regering van Keizer Frederik III. De gothische toren werd in 1689 verhoogd met een barokke helm. De reden was de schenking van de "Türkenglocke" van bijna 2 ton door de Mauthauser Christoph Vorster. Zij werd gegoten uit Turkse kanonnen door Melchior Schorer uit Linz en is toegewijd aan de HH Florian, Sebastian en Nikolaus.

De Nikolauskirche is een tweebeukige hallenkerk, met vooraan in de apsis het hoofdaltaar met verwisselbare schilderijen.

Het oorspronkelijke hoofdaltaarschilderij, dat de glorie van de H. Nicolaas van Mira voorstelt, hangt momenteel aan de linkerwand in de apsis.

Het is een vriendelijk ogende, grijsgebaarde Nicolaas, die een en ander wordt aangereikt door een puti, met onderaan de kolkende golven van de Donau. Hij wordt hier trouwens ook aanroepen tegen de watersnood. In 1954 stond het water bijna 2m hoog in Mauthausen.

Raf Rumes

Uit deze twee documenten werd de tekst samengesteld.

Een droevig klaaslied

Op een dag krijg je een mailtje met de vraag: "Hebben jullie interesse in teksten van liedjes die we vonden bij het opruimen van een zolder?" Als heemkundige kring zeg je nooit nee tegen oud papier, dat is iets wat je wil zien en voelen. Zo kreeg ik eind december schriftjes met teksten van gedichten en liederen onder mijn ogen en daarbij ook een pak met voorgedrukte teksten van straatzangers. Vanaf de zestiende eeuw zongen zij in de Nederlanden op straat en de tekst daarvan werd in gedrukte vorm te koop aangeboden. De teksten, die op de zolder werden gevonden, dateerden van de jaren '50 van de vorige eeuw en waren zwaar beschadigd. De liedjes gingen meestal over politiek, liefde of het dagelijkse leven, het waren dikwijls droevige verhalen. Tussen deze pagina's zaten er enkele van de Sint-Niklaase duo Cesarine De Smet, en Eduard Baert. Cesarine die op Tereken woonde cleemden de teksten als haar eigendom. Mijn aandacht ging vooral naar een lied met de als titel: "een droevig klaaslied;" dat werd gezongen op de wijze van "Dans les jardins de l'Alhambra" en waarvan de tekst luid:

Duntjes gekleed dwaalden twee kinders langs de baan
het was klaasavond vol van droefheid zoo welaan
die liepen zij straat op en neer
't gelaat zoo bleek van de wichtjes teer
die bleven zoo zuchtend voor een winkel staan
en zagen daar het speelgoed met weemoed aan
ach broedjtje lief wat is het toch schoon
klonk het zoo zacht op een zoeten toon.

Refrein:

Hadden wij maar gelijk d'ander kinders klein
ons brave moeder nog, wat zou het vreugde zijn
maar bracht ons klaas alles wat men nu hoort en ziet
hij die schenkt ons toch nooit onze moeder niet.

Zij keerden huiswaarts allebei met droef gedacht
bevend van kou die kwamen zij bij vader zacht
hij die zag hun aan wijl hij pinkt een traan
en dacht met spijt aan de vroeger tijd
het is van avond juist een jaar mijn kinders teer
dat uwe moeder op haar sterfbed lag te neer
en de st. Klaas brengt de vreugde groot
maar 't was de dag van uw moeders dood.

't Plezier van andere kinderen was voor hen een smart
en in den die morgen vroeg trof hen nog meer hun hart
hoort het geluid nu in menig woon
ja die blijde dag is er toch zo schoon
maar d'arme kindjes knielden aan hun bedje neer
met vader samen biddend voor hun moeder teer
wij zijn nog zoo klein weenden zij vol pijn
en toch die zal geen klaasfeest zijn.

Jos Daems

De staf

Beste leden,

Op 6 december van het afgelopen jaar heb ik een bezoek gebracht aan het Brabantse Geertruidenberg om er de uittocht bij te wonen van Sint-Nicolaas en vele Zwarte Pieten. Daar heb ik mogen kennismaken met de leden van het enthousiaste bestuur en hen gecomplimenteerd met hun al vele jaren bestaande traditie om de Sint en zijn gevolg op 6 december uit te zwaaien. Na deze ontmoeting mocht ik getuige zijn van het bijzondere vertrek van de hoge, Spaanse gasten. Duizenden kinderen met hun ouders en grootouders stonden aan de kade van de oude haven van de vestingstad. Vele Sinterklaasliedjes werden gezongen en zowel Sint-Nicolaas, als de burgemeester spraken de aanwezigen even toe. Nadat de Sint en de Zwarte Pieten op de vele lichtjes tellende boot hadden plaatsgenomen, de scheepshoorn meermaals van zich liet horen en de trossen waren losgemaakt, vertrok de boot naar Spanje. Wat was dit een feestelijk schouwspel om te mogen ervaren. In 2019 zijn er weer uittochten, waarvan ik er zeker een wil meemaken. Het verdient veel lof voor organisaties, waarbij velen zich voor de uittocht willen inzetten.

Nog een bijzondere ervaring voor mij was de algemene ledenvergadering van 26 januari 2019. Marcus Vankan is toegetreden tot het bestuur! Van harte welkom, Marcus!

Voor het jaar 2019 staan weer veelbelovende activiteiten op het programma:

zaterdag 30 maart:
Sint in Beeld, met onder meer terugblikken naar 2018
en
het uitreiken van de Gouden Staf.
Deze bijeenkomst vindt plaats in Montfoort

zaterdag 31 augustus:
Nicolaasroute, met deze keer een uitgebreid bezoek aan Rotterdam

zaterdag 28 september:
Genootschapsdag, met dit jaar het thema "Sint-Nicolaas, mijn hobby".
Ook dit evenement is in Montfoort

Via het secretariaat verneemt u nog de gedetailleerde informatie omtrent deze bijeenkomsten.

U bent van harte welkom bij onze activiteiten en ik hoop u op de genoemde data te mogen verwelkomen.

Jan van Wijk, voorzitter
Sint-Nicolaasgenootschap Nederland

De mijter

Programma 2019:

Onze vereniging viert in 2019 zijn dertigjarig jubileum. Tijdens de Sinterklaasperiode zal ons genootschap dit natuurlijk uitbundig vieren. Meer informatie verschijnt in een volgend nummer van ons tijdschrift. Maar uiteraard kan je het onderstaand programma al in jullie agenda noteren:

Op **zaterdag 16 maart** verzamelen de werkende leden van het SNG om 14.00 uur in Taverne De Graanmaat, Grote Markt 24 te 9100 Sint-Niklaas voor de Jaarlijkse Algemene Vergadering van onze vzw. Een aparte uitnodiging werd hiervoor opgestuurd.

Oproep

Kandidatuurstelling:

Werkend lid van het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen vzw.

Wil jij graag ook een stem hebben op onze jaarlijkse Algemene Vergadering van het Sint-Nicolaasgenootschap vzw op 21 april 2018 en bent U nog geen werkend lid, dan moet U zich kandidaat stellen om als werkend lid toe te treden tot deze Algemene Vergadering. Dit moet schriftelijk (of via mail) aan het secretariaat van onze vereniging:

Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen vzw, Eigenlostraat 39 te 9100 Sint-Niklaas
of via

geert.vandenhende@sngvlaanderen.org

Op **zaterdag 4 mei 2019** verzamelen we voor een nieuwe **Sint-Nicolaasroute**. Dit jaar (her)ontdekken we Kortrijk. Meer informatie in één van de bijlage bij deze Tijdingen. Van dinsdag 12 november tot en met vrijdag 6 december loopt de **zestiende editie Huis van de Sint, Stationsstraat 85**. Hier kan je met een vrij of geleid bezoek de winterresidentie van Sinterklaas ontdekken. Dit is een organisatie van het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen in opdracht van de Stad Sint-Niklaas.

In deze zelfde periode loopt in het centrum van de stad Sint-Niklaas **de vijftienvigste voetrally voor kinderen "Wie zoekt die Sint?"** Dit is een samenwerking van de Stad Sint-Niklaas, de Koninklijke Vereniging van Meesterbanketbakkers en de Stedelijke commissie ter bevordering van het toerisme.

Noteer ook zeker in jouw agenda: donderdag 5 december om 20u00 – **dertigste Literaire en Ludieke Sinterklaasavond (i.s.m. Davidsfonds Sint-Niklaas)**. Dit wordt een feestavond met een uitgekiend Sinterklaasmenu om dit jubileum op een passende wijze te vieren. Meer informatie in een volgend nummer.

Onze Algemeen Secretaris, Raf Rumes heeft aangegeven dat hij het stilletjes aan wat kalmer wil aanpakken. In 1998 nam Raf het secretariaat over van Veerle Verbeke. Raf blijft voorlopig secretaris van onze vereniging. Mevr. Greet Maes, samen met haar echtgenoot sedert de beginjaren lid van het SNG, zal het secretariaat van Raf overnemen.

Ex libris van Henk Blokhuis 'collectie Internationaal Exlibriscentrum Sint-Niklaas'